

Vlaams
Parlement

ingediend op **881** (2020-2021) – Nr. 1
1 juli 2021 (2020-2021)

Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie voor de bestrijding
van gewelddadige radicalisering
uitgebracht door Marino Keulen, Jo Brouns en Imade Annouri

over het actieplan 2020-2024
ter preventie van gewelddadige radicalisering,
extremisme, terrorisme en polarisatie

Samenstelling van de Commissie voor de bestrijding van gewelddadige radicalisering:

Voorzitter: Chris Janssens.

Vaste leden:

Koen Daniëls, Maaïke De Vreese, Kathleen Krekels, Nadia Sminate, Katja Verheyen;

Filip Dewinter, Chris Janssens, Kristof Slagmulder;

Katrien Partyka, Orry Van de Wauwer;

Marino Keulen, Tom Ongena;

Imade Annouri, Celia Groothedde;

Hannelore Goeman.

Plaatsvervangers:

Marius Meremans, Annabel Tavernier, Wilfried Vandaele, Karl Vanlouwe, Paul Van Miert;

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Sam Van Rooy;

Jo Brouns, Peter Van Rompuy;

Bart Tommelein, Mercedes Van Volcem;

Elisabeth Meuleman, Jeremie Vaneekhout;

Annick Lambrecht.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

1. Toelichting door Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen en door Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme	4
1.1. Omkadering.....	4
1.2. Doelstellingen en acties	4
2. Vragen en opmerkingen van de commissieleden	8
2.1. Tussenkoms van Maaike De Vreese	8
2.2. Tussenkoms van Imade Annouri	9
2.3. Tussenkoms van Jo Brouns.....	10
2.4. Tussenkoms van Hannes Anaf.....	11
2.5. Tussenkoms van Marino Keulen	12
2.6. Tussenkoms van Chris Janssens	13
2.7. Tussenkoms van Koen Daniëls	14
2.8. Tussenkoms van Katrien Partyka.....	14
2.9. Tussenkoms van Tom Ongena	15
2.10. Tussenkoms van Imade Annouri	15
3. Antwoorden van de ministers	15
3.1. Antwoorden van minister Zuhail Demir	15
3.2. Antwoorden van minister Bart Somers	16
Gebruikte afkortingen	19

De Commissie voor de bestrijding van gewelddadige radicalisering hield op 9 juni 2021 een gedachtewisseling over het actieplan 2020-2024 ter preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en polarisatie.

1. Toelichting door Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen en door Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme

1.1. Omkadering

Minister *Bart Somers* zegt dat in de vorige legislatuur onder het ministerschap van Liesbeth Homans het eerste actieplan Radicalisering opgemaakt werd. Na een update in 2017 is er nu een tweede actieplan Radicalisering.

Een actieplan Radicalisering op Vlaams niveau bevat een samenlevingsaanpak die ervoor moet zorgen dat er een samenleving kan gebouwd worden op basis van respect en gelijke kansen voor elkeen en waar men met in de plaats van naast elkaar kan leven. Tegelijk zijn er geradicaliseerde individuen die een gevaar vormen voor de samenleving. Dit actieplan situeert zich daartussen. Het moet voorkomen dat mensen in de greep geraken van gewelddadige radicalisering, hen terugbrengen naar de realiteit en de samenleving beschermen tegen eventuele gevolgen van gewelddadige radicalisering.

In vergelijking met voorgaande actieplannen wordt nu een bredere focus gehanteerd. Waar het voorgaande actieplan focuste op religieus extremisme, beoogt dit plan alle vormen van gewelddadige radicalisering. Het blijft oog hebben voor religieus extremisme, maar ook voor andere vormen zoals rechts- en links-extremisme.

Daarnaast gaat men zowel off- als online de strijd aan. De minister zegt online-haatspraak te willen aanpakken en te willen inzetten op expertiseopbouw en kennisdeling over nieuwe onlinefenomenen zoals bijvoorbeeld desinformatie en complottheorieën.

Verder gaat er aandacht naar het ondersteunen van de lokale besturen. De fenomenen van radicalisering en deradicalisering doen zich namelijk voor in de wijken en de dorpskernen. Dit actieplan geeft lokale besturen instrumenten om daarmee aan de slag te gaan. De LIVC's vormen daarin de spil. Alle actoren werken er een aanpak op maat uit om te voorkomen dat mensen verder radicaliseren.

Minister *Zuhal Demir* wijst tevens op enkele nieuwe accenten in het actieplan. Zo gaat er aandacht naar de opvang van de slachtoffers van radicalisering. Daarnaast versterkt men de Vlaamse veiligheidsstructuren om de informatie-uitwisseling en -doorstroming tussen inlichtingen- en veiligheidsdiensten te bevorderen.

Tot slot is radicalisering geen geïsoleerd feit en is er nood aan een multidisciplinaire aanpak. De minister herhaalt dat de focus ligt op alle vormen van extremisme. Momenteel volgt OCAD 706 individuen op die een reële bedreiging vormen. Het gaat om 645 jihadisten, 48 rechts-extremisten en 13 links-extremisten.

1.2. Doelstellingen en acties

Het actieplan bestaat uit acht doelstellingen en vijftig acties. Een deel van de acties valt onder de bevoegdheid van andere ministers zoals onder andere minister Benjamin Dalle, minister Hilde Crevits en minister Wouter Beke. Tijdens deze gedachtewisseling wordt gefocust op de bevoegdheden van minister Zuhal Demir en minister Bart Somers.

Doelstelling 1: de samenleving versterken tegen polarisatie, zowel online als offline

Volgens minister *Bart Somers* neemt de polarisatie toe. Uit een bevraging van de VVSG blijkt dat in 2018 twee op de vijf gemeenten werden geconfronteerd met polarisering. In 2020 steeg dat naar drie op de vijf gemeenten. Dat toont het belang van het aanpakken van de toxische polarisatie door in te zetten op verbindende communicatie en het versterken van het kritisch en weerbaar denken. Daarvoor zet men onder andere in op het Wij-Zij-Netwerk. Dat vertrekt vanuit de grote vraag naar informatie en ondersteuning bij de aanpak van polarisatie. Als een school geconfronteerd wordt met toxische polarisatie die leidt tot agressie en intimidatie kan die terecht bij dat netwerk. Dat netwerk bestaat al en zal als onlineplatform verder uitgebouwd en breder bekendgemaakt worden. Daarnaast komen er sensibiliseringscampagnes tegen onlinehaatspraak en wil men hier kennis over opbouwen. Het doel is om slachtoffers weerbaarder te maken.

Doelstelling 2: een krachtdadige aanpak tegen alle vormen van extremisme in de samenleving, zowel online als offline

Hieronder zitten enkele acties maar deze doelstelling is verweven doorheen het hele plan. Een van de acties zijn de begeleide bezoeken aan Kazerne Dossin als leermaatregel ter bestrijding van haatmisdrijven. In een alternatieve aanpak van discriminatie en haatmisdrijven worden verdachten vandaag al occasioneel naar Kazerne Dossin gebracht. Zo wil men de betrokkene inzicht verschaffen in de risico's die verbonden zijn aan de spiraal van geweld en hem opnieuw verbinden met de slachtofferhulp en de maatschappij. Deze aanpak wordt structureler en duurzamer. In een eerste fase wordt gestart in de provincies Antwerpen en Limburg.

Doelstelling 3: de verdere uitbouw van de samenwerking en coördinatie tussen alle niveaus en de versterking van de informatie-uitwisseling

Voor minister *Zuhal Demir* is de informatie-uitwisseling cruciaal. Zowel burgemeesters als de parlementaire onderzoekscommissie opgericht naar aanleiding van de terroristische aanslagen signaleren dat. Vandaar de vele acties hierover in het plan.

Vooreerst is er het Vlaams Platform Radicalisering. Dit bestaat uit experts uit verschillende Vlaamse overheidsdiensten aangevuld met OCAD, de FOD Justitie en de VVSG. Daar komen de justitie-assistenten bij. Het platform zal het actieplan evalueren. De eerste tussentijdse evaluatie volgt binnen twee jaar.

Binnen de justitiehuisen gebeurt de onderlinge informatie-uitwisseling door experts in radicaliseringsdossiers. Anderhalf jaar geleden liep dat niet vlot. Daarom gaan er nu elf experts in radicalisering aan de slag verdeeld over de verschillende justitiehuisen. Deze worden op elk radicaliseringsdossier ingezet ter ondersteuning van de justitie-assistenten. Ze worden ook ingezet in dossiers waar de justitiabele een straf opgelegd kreeg voor andere feiten zoals slagen en verwondingen of middelengebruik. Er worden geen voorwaarden rond disengagement uitgesproken. Maar van zodra er een hit is met de gemeenschappelijke gegevensbank Foreign Terrorist Fighters van OCAD gaan de experts radicalisering het dossier bekijken en opvolgen. Dat wordt vervolgens gemeld aan OCAD, het parket en de lokale LIVC.

Momenteel zijn er 65 lopende terro-mandaten binnen de justitiehuisen. Daarvan zijn er 34 mandaten waarbij het effectief gaat om het opvolgen van geradicaliseerden of veroordeelde terroristen. De overige mandaten gaan over misdrijven van personen die zijn opgenomen in de gemeenschappelijke gegevensbank. Er zitten momenteel 51 veroordeelde terroristen en geradicaliseerden in de Vlaamse gevangenis.

De volgende actie gaat over het draaiboek radicalisering. Gezien er effectief nog 51 veroordeelde terroristen en geradicaliseerden in de gevangenis zitten, is de

interne samenwerking tussen verschillende diensten van belang. In het verleden werden de justitiehuisen pas betrokken nadat de geradicaliseerde de gevangenis verlaten had. Nu zullen de justitie-assistenten al tijdens de detentieperiode betrokken worden.

Samen met de federale overheid wordt momenteel de laatste hand gelegd aan het draaiboek. Het zal een gezamenlijke visie en samenwerkingsafspraken bevatten. Er worden tevens afspraken gemaakt om het lokaal casusoverleg binnen de gevangenis te organiseren. Daarbij kan, net als bij een LIVC, een gedetineerde besproken worden met alle verschillende actoren binnen de gevangenis. Er komt ook een nieuw mandaat voor de justitiehuisen. Tot slot werkt men samen met de federale minister van Justitie aan een wettelijk kader om ook externe actoren aan het casusoverleg te kunnen toevoegen. Zo komt er bij wijze van spreken een penitentiair LIVC R waarbij alle actoren in de gevangenis een casus kunnen bespreken. Dit zal het mogelijk maken om bijvoorbeeld een burgemeester en justitiehuisen ruim op voorhand op een casusoverleg te informeren dat een gedetineerde de gevangenis zal verlaten. Zo maakt men een brug van binnen naar buiten de gevangenis.

Justitiehuisen hebben leesrechten en schrijfplichten in de gemeenschappelijke gegevensbank van OCAD. Zo worden dossiers aangemeld bij justitiehuisen gescreend bij de gemeenschappelijke gegevensbank om na te gaan of daar een hit is. Verder is gevraagd aan OCAD om zijn systeem aan te passen zodat er automatisch een melding komt als iemand op die lijst een zwaarder dreigingsniveau krijgt.

De Vlaamse verbindingsofficier speelt een sleutelrol in de uitwisseling van informatie. Dat werd duidelijk in de zaak-Jürgen Conings. De verbindingsofficier is bereid om zijn activiteiten te komen toelichten in de commissie.

Verder is er de coördinatie van de Vlaamse bijdrage aan de kadernota Integrale Veiligheid en het Nationaal Veiligheidsplan.

Minister *Bart Somers* bevestigt dat de samenwerking en de doorstroming van informatie heel belangrijk zijn. Daarin past de nieuw op te richten Vlaamse informatie- en screeningsdienst. Er is geen een-op-eenrelatie tussen geloof en radicalisering. Mensen die in een radicaliseringsproces zitten, nemen vaak afstand van de georganiseerde geloofsgemeenschap waartoe ze behoren. Het blijft van belang om een zicht te hebben op wat er gebeurt binnen de lokale geloofsgemeenschappen want dat levert waardevolle informatie op. Het is de ambitie om op 1 september 2021 van start te gaan met dit toezichtorgaan. De decretale basis wordt binnenkort besproken in het parlement. De opvolging zal zowel bij de aanvraag tot erkenning als continu achteraf gebeuren. Met de vergaarde informatie zal dit orgaan mee bouwen aan het deradicaliseringsbeleid.

Doelstelling 4: ondersteunen en versterken van lokale besturen en diensten

Het lokale niveau speelt een cruciale rol in dit beleid. Het moet maximaal ondersteund en versterkt worden. Om radicalisering succesvol te kunnen voorkomen, spelen drie zaken een rol: politieel en justitieel heel alert zijn en kordaat optreden; een goed preventief beleid voeren; en een breder samenlevingsbeleid voeren dat maatschappelijke cohesie en burgerschap versterkt om samen te strijden tegen extremisme.

De VVSG zal verder gefinancierd worden ten bedrage van 500.000 euro om lokale besturen op maat te ondersteunen. Ook de lokale besturen krijgen meer middelen. Daarvoor wordt 6 miljoen euro voorzien voor de periode 2021-2024. In maart 2021 werd een projectoproep gelanceerd voor de ondersteuning van lokale besturen in het kader van de preventie van radicalisering. De besturen kunnen dat geld vrij

besteden omdat het om maatwerk gaat. De projectoproep wordt momenteel beoordeeld en de resultaten worden eind juni bekendgemaakt. Er zijn reeds plannen voor een tweede projectoproep. Tot slot zal expertise worden aangeboden aan lokale besturen bij acute, escalerende en problematische situaties. Dit jaar is 50.000 euro uitgetrokken voor terreinonderzoek waarbij het bestaande aanbod en de mogelijke hiaten in kaart worden gebracht. Op basis daarvan wordt bijkomend en praktijkgericht onderzoek gevoerd. In een tweede fase, zijnde van eind dit jaar tot en met 2024, maakt men anderhalf miljoen euro vrij om overeenkomsten te sluiten met gespecialiseerde dienstverleners. Zo ontstaat een pool van experts met elk hun eigen specialisatie in de preventie van gewelddadige radicalisering die ter beschikking zal staan voor lokale besturen.

Doelstelling 5: inzetten op snelle detectie van signalen

Minister *Zuhal Demir* stelt dat signalen snel moeten gecapteerd worden zodat er mee aan de slag gegaan kan worden. De LIVC R's vormen een belangrijke hefboom voor lokale besturen en socio-preventieve actoren in de strijd tegen radicalisering. Door het recent goedgekeurde LIVCR-decreet kunnen die actoren deelnemen aan een LIVC R zonder hun beroepsgeheim te schenden. Bij het decreet horen twee draaiboeken. Eén is specifiek gericht op de socio-preventieve actoren, terwijl de andere iets uitgebreider is en bestemd is voor lokale besturen. De afgelopen twee weken werd feedback vanuit de betrokken actoren verzameld en deze zal verwerkt worden. In het najaar staan informatiemomenten gepland met alle sectoren waarbij ze gesensibiliseerd zullen worden om effectief deel te nemen aan de LIVC R's.

Verwijzend naar het EMMA-project zegt minister Bart Somers dat er risico's in de werking van de LIVC's zitten. Wanneer men geconfronteerd wordt met een acute situatie is iedereen alert en wordt dat prioritair behandeld binnen de LIVC's. Maar het gevaar schuilt in de routine die sluipt in de manier van werken, waardoor de alertheid afneemt. Een tweede risico is het gebrek aan een degelijk evaluatiekader. Dat wordt ondervangen door praktijkgerichte indicatoren te ontwikkelen om aan zelfevaluatie te doen en een lerend netwerk op te richten. De samenwerking met Duitsland en Nederland versterkt dit project. Zo leert men uit hun aanpak. De Universiteit Gent ondersteunt dit academisch en de VVSG coördineert het geheel. Het is de bedoeling om instrumenten te ontwikkelen die ook elders ingezet kunnen worden.

Doelstelling 6: inzetten op disengagement en nazorg voor een betere re-integratie en vermindering van recidive

Minister *Zuhal Demir* wil met deze doelstelling aanklappend werken om te vermijden dat personen hervallen. De justitiehuisen krijgen in dit kader een nieuw mandaat. Justitie-assistenten worden drie maanden vooraleer de gedetineerde voorwaarden tot invrijheidstelling kan aanvragen, aangesteld. Zo kan men voorafgaand aan de invrijheidstelling voorbereidingen treffen, is er een vlotte overgang van de dossiers van binnen de detentie naar buiten en stelt het de justitie-assistent in staat om binnen de detentie alle nodige informatie te verzamelen en aan de juiste instanties door te geven. De justitie-assistent zal tevens een maatschappelijke enquête opstellen ter advies van de gevangenisdirecteur. Op die manier komen gedetineerden sneller in beeld bij de justitiehuisen zodat deze het werk buiten de gevangensmuren kunnen aanvatten.

De minister benadrukt het belang van multidisciplinair werken. Het is wetenschappelijk aangetoond dat zo'n aanpak de kans op recidive bij radicalisering vermindert. Tijdens de detentie wordt al een overlegstructuur opgezet te vergelijken met het lokaal casusoverleg. Daarnaast is Ceapire vzw, een multidisciplinair expertisecentrum, aangesteld om specifieke projecten op te zetten met geradicaliseerden waarvoor een mandaat werd gegeven. Ondertussen is men ook bezig met het aanstellen

van een multidisciplinair team binnen de justitiehuisen. Gezien daarvoor specifieke profielen moeten worden aangetrokken, wordt dat momenteel overbrugd door Ceapire vzw.

Verder zal een risicotaxatie opgemaakt worden door de experts radicalisering bij de justitiehuisen. Dit zal heel wat informatie opleveren om beleid te voeren. De resultaten zullen gedeeld worden met het gevangeniswezen met het oog op maximale afstemming.

Doelstelling 7: slachtoffers staan centraal

In het verleden lag de focus vaak op de daders en werden de slachtoffers over het hoofd gezien. Er zullen minstens veertig justitie-assistenten aansluiten ter ondersteuning van de slachtoffers op het assisenproces dat zal plaatsvinden in 2022. Er werd ook een slachtofferloket opgericht bij het parket, wat geactiveerd kan worden als centraal aanspreekpunt voor slachtoffers bij een aanslag of een ramp. Ook de justitie-assistenten worden daar ingeschakeld zodat zij met hun expertise rond slachtofferschap een meerwaarde kunnen betekenen voor de slachtoffers.

Doelstelling 8: beleid onderbouwen via wetenschappelijk onderzoek

Minister *Bart Somers* zegt dat onderzoek, expertise en netwerken opbouwen tot de essentie behoren van dit actieplan, hoofdzakelijk ter ondersteuning van de lokale besturen. Radicalisering en extremisme zijn evolutieve processen. In het verleden werd men vooral geconfronteerd met jihadistisch extremisme, terwijl vandaag ook andere vormen zichtbaar worden. De evolutie zet zich ook online door. Vandaar het belang van in te zetten op kennisopbouw en onderzoek. Er gaat bijzondere aandacht naar onlinefenomenen.

Bestaand onderzoek zal gebundeld worden en er wordt extra onderzoek gedaan naar de overeenkomsten in de aanpak van diverse vormen van gewelddadige radicalisering. De minister is ervan overtuigd dat de grondpatronen vergelijkbaar zijn, maar dat er geen een-op-eenrelatie is. Zo zullen de actoren, de omgeving en de context verschillen. Vandaar het belang om de overeenkomsten en verschillen in beeld te brengen. Ook de verschijningsvormen van gewelddadig radicalisme verschillen. Zo zijn er desinformatie, complottheorieën, haatspraak enzovoort. Dat moet tevens in beeld gebracht worden om dan te kijken hoe daarmee moet omgegaan worden. Het gaat dus om actiegericht onderzoek dat lokale actoren helpt in het aanpakken van radicalisering.

2. Vragen en opmerkingen van de commissieleden

2.1. Tussenkomen van Maaïke De Vreese

Maaïke De Vreese zegt verwijzend naar de cijfers van OCAD dat de uitdagingen groot zijn. Het is goed dat de slachtoffers centraal staan in het actieplan. Er wordt veel werk geleverd door de veiligheidsdiensten die zich nog op het federale niveau situeren. Vlaanderen speelt een belangrijke rol op het vlak van preventie.

De signalen rond radicalisering worden vaak eerst opgepikt door de lokale besturen. Daarom onderstreept ze het belang van de aanwezigheid van lokale mandatarissen in de commissie. De lokale besturen worden terecht centraal geplaatst in het actieplan. Deze moeten zowel inhoudelijk als financieel ondersteund worden.

De samenwerking en informatie-uitwisseling tussen diensten zijn van groot belang. Dit actieplan zal daar haar nut bewijzen. Ook vanuit Vlaanderen wordt verder ingezet op informatie-uitwisseling, denk daarbij onder andere aan de verbindingsofficier.

Door de focus op de dader was er in het verleden onvoldoende aandacht voor het slachtoffer. Nu moeten daar lessen uit getrokken worden en moet de nodige aandacht naar de slachtoffers gaan.

Er is een duidelijke afbakening van de doelstellingen van dit actieplan. Het is zo opgesteld dat het alle vormen van radicalisering zal aanpakken. Het actieplan kadert enkele begrippen en definieert duidelijk waarover het gaat, namelijk fenomenen en maatschappelijke tendensen die een wezenlijke bedreiging vormen voor de democratie en haar rechtsorde. Maaïke De Vreese vraagt dat die duidelijke lijnen de komende jaren aangehouden blijven. Door een goede afbakening kunnen middelen efficiënt ingezet worden.

Dit plan mag geen beknotting vormen op het recht van vrije meningsuiting. Nergens in het actieplan staat dat het hebben van een controversiële mening een probleem zou zijn. Maaïke De Vreese vraagt om dit los te zien van de discussie die momenteel op federaal niveau gevoerd wordt over haatspraak. Ze waarschuwt voor radicalisering in de strijd tegen radicalisering want dat zou een omgekeerd effect kunnen hebben.

Dit plan is een genuanceerd werkstuk waarin aanbevelingen uit de evaluatie van de vorige actieplannen verwerkt zitten. Enkele acties zullen de uitbouw van een Vlaamse handhaving en justitie ten goede komen. Maaïke De Vreese roept op om dit actieplan vanuit het parlement verder op te volgen en te evalueren.

Kunnen de specifieke acties voor de Agentschap Integratie en Inburgering omschreven worden met betrekking tot de opbouw van expertise en de aanpak van polarisatie, haatspraak en desinformatie?

Wat wordt bedoeld met een aanbod op maat voor lokale besturen?

Wat houdt het aanbod omtrent polarisatie in?

Kan de sensibiliseringscampagne tegen haatspraak toegelicht worden?

Op welk moment in het traject worden verdachten toegeleid naar de Kazerne Dossin?

2.2. Tussenkomen van Imade Annouri

Imade Annouri wijst erop dat de commissie Radicalisering in 2015 gestart is naar aanleiding van de aanslag tegen Charlie Hebdo en dus niet naar aanleiding van de aanslagen van 22 maart 2016. Dit uit het besef dat het ook hier kan gebeuren. Er moet niet gewacht worden tot er slachtoffers vallen. Er moet geanticipeerd worden op dreigingen. Men ziet namelijk in het buitenland waartoe vormen van radicalisering kunnen leiden. Momenteel zijn verschillende vormen van radicalisering welig aan het tieren. Het zijn allemaal verschillende kanten van dezelfde medaille. Het resultaat is dat onschuldige burgers gevisieerd worden omwille van een perverse ideologische strijd waarbij sommigen denken dat zij die niet zoals hen zijn, gedood moeten worden. Er valt geen onderscheid te maken tussen slachtoffers van gewelddadige radicalisering. Het gaat om Belgische burgers en zij betalen de zwaarste tol. Dat is de lijn die moet getrokken worden.

Imade Annouri betreurt het dat de laatste weken ideologisch werd nagedacht over verschillende vormen van radicale gewelddadige gevolgen en het al dan niet afwegen ten opzichte van elkaar. De lijn die moet gehanteerd worden, is helder, namelijk zij die oproepen tot geweld, moeten worden aangepakt.

Dit actieplan zit tussen het federale repressieve niveau en het maatschappelijk preventieve niveau. Door de coronacrisis, de onzekerheid die mensen voelen en

door de toegenomen maatschappelijke druk is er een grotere voedingsbodem voor polarisatie. Imade Annouri zegt dat het beste deradicaliseringsbeleid een beleid is dat inzet op armoedebestrijding en onderwijs en toont wat de overheid op alle niveaus doet voor de burger. Hoe worden de ministers bevoegd voor de overige domeinen ingeschakeld in dit plan om het preventieve luik mee op te volgen?

Veel mensen maken zich zorgen over de toenemende polarisatie. Er is een zwijgende meerderheid die om oplossingen vraagt en een gezamenlijk project wenst waarin elkeen een plek heeft en de eigen identiteit kan ontwikkelen. Hij vreest dat de agitators vandaag onvoldoende het zwijgen kunnen worden opgelegd. Online is er momenteel het grootste strijdtoneel. Op dat vlak is dit plan nog te experimenteel.

Wat is het succes van het Wij-Zij-Netwerk? Hoeveel instanties gebruiken dit momenteel en hoe wordt het geëvalueerd?

Heeft de VDAB voldoende middelen om de signaalfunctie te kunnen opnemen? Hoe worden ze gecoacht?

Op wat baseert men de veronderstelling dat het voldoende zou zijn om mensen erop te wijzen in welk spel men wordt meegezogen om haatspraak te doorprikken? Is het dan niet naïef om te denken dat men met het geven van informatie voldoende tegengewicht kan bieden tegen wat zich op sociale media voordoet?

Er is ongerustheid bij sociale organisaties wat betreft de LIVC's. Ze zijn een belangrijke partner op het vlak van preventie.

Het inzetten op slachtoffers is zeer waardevol. Zal er in de toekomst ook ingezet worden op mensen die in het vizier worden genomen door geradicaliseerden?

2.3. Tussenkoms van Jo Brouns

Jo Brouns vindt de actualisering van het actieplan broodnodig omdat radicalisering aanwezig blijft in de samenleving. Het samen leven en verbinden van mensen vormen de essentie. Die integrale benadering zit transversaal verwerkt in het plan. Het is cruciaal om veel mensen in te zetten om zo vroeg als mogelijk signalen op te vangen. De rol van het lokale bestuur met de LIVC's kan niet overschat worden. De positieve identiteitsontwikkeling is een van de mooie voorbeelden waar men op lokaal niveau op inzet.

De goede elementen uit het vorige actieplan blijven behouden. Het nieuwe zit onder andere in de verbreding naar alle vormen van radicalisering en extremisme en het streven naar eenduidige terminologieën, maar ook in het versterken van de samenleving tegen verschillende vormen van polarisatie die kunnen leiden tot geweld. Denk daarbij onder andere aan het wijzen op de gevaren van fake news.

Jo Brouns maakt zich zorgen over het projectmatige karakter van de vrijgemaakte middelen. Een duurzame financiering van de LIVC's is van belang om de opgebouwde expertise te borgen. Tegelijk is hij verheugd met de aandacht die gaat naar de slachtoffers. Hij onderschrijft het belang van de regierol van de lokale besturen en erkent de rol van de VVSG. Lokale besturen zijn vandaag vragende partij voor handvatten om in een vroeg stadium signalen op te pikken en ermee aan de slag te gaan. De evaluatie zal nodig zijn voor een performante werking.

Wat de middelen betreft komen naast lokale besturen ook tal van andere actoren in aanmerking. Jo Brouns waarschuwt voor het gevaar van versnippering. Verder verdient de permanente monitoring de nodige aandacht. Vragen naar de geboekte resultaten kunnen meegenomen worden in de tweejaarlijkse bevraging van de VVSG.

Welke partners zijn betrokken in het Wij-Zij-Netwerk en wat is het aanbod?

Is de vorming omtrent communicatie die het ABB zal aanbieden duurzaam?

Wat houdt het aanbod op maat van het Netwerk Polarisation en de VVSG in?

Wordt de sensibiliseringscampagne tegen onlinehaatspraak over heel Vlaanderen uitgerold? Hoe kan daar lokaal op ingespeeld worden?

Er waren nog drempels met betrekking tot het aantal inwoners voor de projectoproep naar lokale besturen ter ondersteuning van de lokale netwerken. Jo Brouns ijvert ervoor om de middelen toe te kennen aan de regio's met een sterke werking die geconfronteerd worden met een problematiek.

Wat bedoelt men met het koppelen van het actiegericht luik in onderzoek aan lokale besturen? Wordt de VVSG daarbij betrokken?

2.4. Tussenkomen van Hannes Anaf

Volgens *Hannes Anaf* bevat het actieplan heel wat goede acties. Hij benadrukt het belang om in de breedte te werken, zowel wat betreft de verschillende bevoegdheidsdomeinen alsook de verschillende vormen van radicalisering. Het is tevens goed dat de begrippen duidelijk worden afgebakend en dat er rekening wordt gehouden met de aanbevelingen van de VVSG en het VVI. Maar bovenal is de Vooruitfractie tevreden met de aandacht voor de slachtoffers.

Hij merkt op dat er een andere houding wordt aangenomen op het federale niveau in vergelijking met het Vlaamse niveau. Zo vindt de N-VA federaal dat haatspraak een moeilijk te definiëren begrip is, maar op Vlaams niveau blijkt dat geen probleem te zijn. Om dit actieplan uit te rollen zal het federale niveau moeten meewerken, onder andere met de aanpassing van artikel 150 van de Grondwet om vervolging effectief te maken.

Hannes Anaf mist het luik burgereducatie in onderwijs. Er wordt gesproken over kritisch en weerbaar denken maar dat is te vaag. Burgerschapseducatie moet jongeren in staat stellen om vanuit een pluralistische houding kritisch de discussie te kunnen aangaan. Ook de bredere maatschappelijke kijk vanuit onderwijs moet explicieter aan bod komen. De vroegtijdige schooluitval bij leerlingen uit het deeltijds beroepsonderwijs neemt opnieuw toe. Het gaat om jongeren die al onderaan de sociale ladder staan, dreigen af te vallen en zo een vogel voor de kat zijn voor haatpredikers. Radicalisering kan tegengegaan worden door aanklappend te werk te gaan met die jongeren en hen perspectief te bieden. De gerichte aanpak naar specifieke scholen vindt Hannes Anaf wel goed.

Er moet extra ingezet worden op de strijd tegen sociale exclusie. De acties focussen op informatievoorziening, deling en het opzetten van netwerken. Er is nood aan strategieën die sociale exclusie en isolement fundamenteel aanpakken. Zo wordt preventief gewerkt.

Wat welzijn betreft is het goed dat de hulplijn radicalisering blijft bestaan, maar dat moet ruimer bekendgemaakt worden. Zal daarop ingezet worden?

Langdurige begeleidingstrajecten waarbij het werken aan disengagement centraal staat, is een goede zaak. Problematieken zoals trauma's, depressies en angst vergen een langdurige inzet. Vandaag zijn de centra voor geestelijke gezondheidszorg al overbevraagd. Er moeten extra middelen voorzien worden voor de CGG's om die taken degelijk te kunnen opnemen. Zal dat voorzien worden?

Wat wordt bedoeld met het verder inzetten op de samenwerking tussen politie en onderwijs en het organiseren van netwerkmomenten tussen lokale besturen en politie?

Is er al overleg met de federale minister van Justitie over het herwerken van het afsprakenkader voor de afstemming tussen verschillende actoren in de gevangenis? In het Vlaams strategisch plan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden en geïnterneerden werd gewezen op het draaiboek voor de aanpak van radicalisering in de gevangenissen. Gaat dat om hetzelfde draaiboek en zo ja, is dat aan herwerking toe?

Welke stappen zijn genomen betreffende de gegevensuitwisseling tussen de inlichtingen- en veiligheidsdiensten via de gegevensbank, het agentschap Opgroeien en de afdeling Justitiehuisen?

Hannes Anaf vindt het een goed idee om de verbindingsofficier uit te nodigen naar de commissie om de werking toe te lichten.

Vooruit steunde het versterken van LIVC's onder twee voorwaarden, namelijk het betrekken van het brede werkveld in het uitwerken van het draaiboek en het uitwerken van een samenwerkingsakkoord. Hoe staat het daarmee? Is men van plan de evaluaties van de LIVC's te gebruiken om de werking te verbeteren?

Zijn er middelen voorzien voor de expertiseopbouw bij onafhankelijke organisaties? Is men bereid om de bezoeken aan Kazerne Dossin ook preventief in te zetten? Waarom wordt enkel op geloofsovertuiging gefocust voor de screening door de Vlaamse informatie- en screeningsdienst?

Gezien de gevoeligheid van deze materie pleit Hannes Anaf tot slot voor een grondige bespreking van het ontwerp van decreet tot regeling van het toezicht, de erkenning van lokale geloofsgemeenschappen, de verplichtingen van de besturen van de eredienst en tot wijziging van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de materiële organisatie en werking van de erkende erediensten (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 854/1).

2.5. Tussenkomen van Marino Keulen

Marino Keulen ziet over de grenzen van meerderheid en oppositie heen een groot draagvlak voor het actieplan. De sterkte zit in de lokale verankering en het feit dat er niet van nul moet gestart worden. Het lokale niveau is van cruciaal belang.

Het is frustrerend dat men niet beloond wordt voor het leed dat voorkomen wordt. Dat kan namelijk niet in cijfers gegoten worden. Het actieplan maakt duidelijk dat slachtoffers er niet alleen voor staan. Uiteraard zijn er risico's in het leven maar de samenleving wordt niet zomaar losgelaten. Het opvolgen van radicalisme gaat niet over het aan banden leggen van de vrije meningsuiting. Die vrijheid geldt ook voor controversiële meningen, al zijn er wettelijke grenzen.

Marino Keulen vindt het goed dat er in het plan geen sprake is van het oprichten van nieuwe organen. De LIVC's zijn er, kregen recent een decretale basis en leveren goed werk. Die decretale basis biedt de middenveldorganisaties wettelijk de mogelijkheid om bepaalde data te delen. Een extra orgaan zou de informatiedeling alleen maar bemoeilijken. Er moet opgelet worden voor gewinning in rustige tijden. Want zelfs in tijden waar ogenschijnlijk niks aan de hand is, heeft overleg binnen de LIVC's nut.

Hij is bekommerd over hoe zal gewerkt worden met de vele minderjarigen. Scholen zijn zeer geïnteresseerd in deze thematiek. Binnen LIVC's zijn er autonome

platformen rond onderwijs waar men in overleg gaat met de lokale politie. Verder hebben sociale media een grotere impact dan de gedrukte pers. Dat is een element dat extra speelt bij de minderjarigen.

Er moet ingezet worden op armoedebeleid, welzijnsbeleid en onderwijsbeleid. Maar zelfs in de meest ideale omstandigheden kan het risico op radicalisering niet uitgesloten worden. Geen enkel land investeert zoveel in welzijn en onderwijs als Noorwegen en toch werd men er geconfronteerd met de persoon van Anders Breivik. Zweden levert de grootste inspanningen op het vlak van ontwikkelingssamenwerking en ook daar kampt men met vormen van radicalisering in de samenleving. Er moet dus altijd ingezet worden op de strijd tegen radicalisering.

De evaluatie van het plan is belangrijk. Op het vlak van kennisdeling met het lokaal bestuur is het goed dat de VVSG betrokken partij is. De VVSG heeft het imago van een kwaliteitslabel. Maatwerk zal nodig zijn want het zou vreemd zijn mocht de aanpak van een grootstad en een dorp dezelfde zijn.

2.6. Tussenkoms van Chris Janssens

Chris Janssens vindt dat men de scope van het actieplan blijft verruimen. In het eerste actieplan lag de focus op islamterreur en zaten maatregelen om moslims te verhinderen het gewelddadige jihadisme te vervoegen. In het huidige actieplan is de focus eenzijdig verschoven naar het rechts-extremisme. Extreem-links wordt slechts zijdelings vernoemd en islamitisch-extremisme wordt amper vermeld. Dit terwijl de veiligheidsdiensten melden dat daar het grootste gevaar schuilt van potentiële terroristen.

In tegenstelling tot het vorige actieplan wordt polarisatie gezien als iets dat moet bestreden worden. Zo wil de regering zich actief mengen in het debat om bepaalde meningen te bestrijden. Zelfs memes moeten bestreden worden. Chris Janssens maakt zich de bedenking of het de taak is van de regering om humor te bestrijden. Volgens dit actieplan moet er al ingegrepen worden wanneer ideeën worden geuit die polariserend zijn en die aanleiding zouden kunnen geven tot radicalisering.

Dit alles kan niet los gezien worden van de poging op federaal niveau om haatspraak strafbaar te maken.

De strijd tegen polarisering is voor de Vlaamse Regering niet bedoeld als een oproep tot wederzijds respect. Denk daarbij aan de beschuldigingen van polarisering aan het adres van rector Rik Van de Walle omdat hij vond dat een gesprek met Tom Van Grieken moet kunnen, terwijl het als normaal beschouwd wordt als rechtse politici worden bestempeld als monsters van het fascisme. Voor politiek links staat de strijd tegen polarisering gelijk aan de strijd tegen rechtse ideeën.

Er is een discrepantie in de aanpak van verschillende soorten extremisme die een politieke agenda blootlegt. De disproportionele aandacht voor rechts-extremisme lijkt als doel te hebben legitieme rechtse standpunten en de vertolkers daarvan te beschadigen. Bij islamitisch-extremisme ligt de focus enkel op het terrorisme. Tegelijk wordt het verband tussen de daden en de achterliggende ideologie ontkracht. Wat links-extremisme betreft wordt niet meegegeven waarover het concreet gaat.

Rechts-extremisme wordt uitvergroet en gekoppeld aan legitieme standpunten van rechtse politici. De focus op de strijd tegen polarisatie ligt onder andere op het wederzijdse antagonisme tussen rechts-extremisme en islamisme. Zo dreigt iedereen die zich vreedzaam verzet tegen de opmars van het islamitisch fundamentalisme op dezelfde lijn geplaatst te worden als de islamitische extremisten zelf.

Het plan zet in op verbinding maar er lijkt weinig ambitie om te verbinden met het groeiend aantal Vlamingen dat zich niet herkent in het gevoerde beleid van massa-immigratie en de wokegedachte. Er is nood aan een beleid dat respect heeft voor de diversiteit aan opinies en dat mensen hoort in plaats van uit te sluiten. Dit actieplan zal de radicalisering niet bestrijden. Meer nog, het zal aanzetten tot meer radicalisering door democratische meningen verdacht te maken.

Hoe garandeert de Vlaamse Regering dat meningen tegen massa-immigratie niet bestempeld worden als polariserend?

Hoe garandeert de Vlaamse Regering dat de strijd tegen polarisering geen strijd wordt tegen het Vlaams-nationalisme?

Hoe garandeert de Vlaamse Regering dat de strijd tegen polarisering de grondrechten niet zal aantasten?

Polariseert een minister als die de schuld van een brandstichting in een potentieel opvangcentrum zonder aanwijzingen over de daders in de schoenen schuift van een oppositiepartij? Polariseren politici als ze Vlaams-nationalisten bestempelen als mestkevers en mentaal gehandicapten?

Hoe garandeert de Vlaamse Regering dat de vrijgemaakte middelen effectief gaan naar de bestrijding van extremisme van elke aard?

Welke initiatieven neemt de Vlaamse Regering tegen de toenemende censuur op sociale media?

Is het extra subsidiëren van het Wij-Zij-Netwerk goed besteed geld?

2.7. Tussenkost van Koen Daniëls

Koen Daniëls wijst erop dat in dit plan de focus ligt op polarisatie die leidt tot geweld. Disengagement is cruciaal. Koen Daniëls vraagt dat de minister van Welzijn hier bijzondere aandacht voor heeft. Bij de overgang van een dissonante mening naar gewelddadige radicalisering zit men op het punt tussen CAW's en justitiehuisen. Bij die laatste zijn er nog efficiëntiewinsten te boeken door middel van informatie-uitwisseling.

De beste manier om radicalisering bij kinderen en jongeren tegen te gaan, is zorgen voor kennis en kunde opdat ze de discours kunnen doorprikken. Dit moet opgenomen worden in de eindtermen van de tweede en de derde graad in het secundair onderwijs. De ouderbetrokkenheid in relatie tot de school is tevens van belang. Als ouders merken dat hun kind radicaliseert, moeten ze daarmee terecht kunnen op school.

Tot slot haalt Koen Daniëls de procedure voor de erkenning van nieuwe scholen aan. Om gewelddadige radicalisering te bestrijden mogen geen geradicaliseerde scholen opengaan. Dat zou namelijk aanleiding geven tot een geradicaliseerde vorm van onderwijs.

2.8. Tussenkost van Katrien Partyka

Katrien Partyka vraagt zich af of de rol van het lokale bestuur niet het gevaar van versnippering in de hand werkt.

Wanneer komt de evaluatie door het Vlaams Platform naar het Vlaams Parlement? Hoe kan daar een regelmaat in voorzien worden? Hoe kan men de brede scope bewaren? Waar komt al die informatie samen en hoe kunnen linken gelegd worden?

2.9. Tussenkoms van Tom Ongena

Tom Ongena is tevreden met de verruiming van de scope naar andere vormen van radicalisering en met de extra aandacht voor internet en sociale media. Er zijn twee manieren om daarmee om te gaan. Het kan door mensen weerbaar te maken, wat ook vervat zit in het plan. Hoe zorgt men dat volwassenen bereikt worden? Daarnaast kunnen de sociale platformen op hun verantwoordelijkheid gewezen worden. Op Europees niveau worden daaromtrent initiatieven genomen en dat ontbreekt in het actieplan. Kan daar vanuit Vlaanderen op gealigneerd worden?

2.10. Tussenkoms van Imade Annouri

Imade Annouri bedankt Chris Janssens voor zijn helderheid in zijn tussenkoms. Zo werd niks gezegd over het feit dat Jürgen Conings nog niet gevat is, dat hij een lidkaart had van het Vlaams Belang en dat partijgenoten hem onderdak aanboden terwijl hij voortvluchtig is. Mocht het gaan om een lid van Sharia4Belgium zou het Vlaams Belang op sociale media daar zeker publiciteit rond gemaakt hebben. Na de aanslag tegen Charlie Hebdo was Imade Annouri een van de eersten om zich daartegen te verzetten omdat de islam misbruikt werd door extremisten. Het Vlaams Belang minimaliseert vandaag wel wat er gebeurd is met Jürgen Conings. Hij vraagt zich af hoe de uitspraak van Sam Van Rooy over het verbieden van de islam te rijmen valt met de vrije meningsuiting.

Imade Annouri onderschrijft de uitspraak van minister Bart Somers dat hij het middenveld niet wil instrumentaliseren. Maar door te werken aan armoede en uitsluiting neemt men de belangrijkste voedingsbodem weg. En dat moet continu meegenomen worden in de oefening.

Voor de onlineaanpak is een breed beleid nodig dat, naast Vlaanderen, ook federaal en Europees moet gevoerd worden.

Het inzetten op bijstaanders is cruciaal in de aanpak van radicalisering.

3. Antwoorden van de ministers

3.1. Antwoorden van minister Zuhal Demir

Minister *Zuhal Demir* stelt niet het mandaat te hebben om in te grijpen en aan slachtofferhulp te doen nog voor er feiten gepleegd zijn. Daarvoor verwijst ze naar minister Wouter Beke.

Alle acties betreffende disengagement in de gevangenissen zijn genomen in samenwerking met de Federale Regering. Het draaiboek is hetzelfde draaiboek zoals vermeld in het strategisch actieplan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden. Dit lag even stil vanwege corona omdat er geen extern bezoek mogelijk was. Nu de gevangenissen terugkeren naar hun normale werksituatie kan het draaiboek gefinaliseerd worden.

Het draaiboek LIVC R is besproken met alle sectoren behalve met de sector van de jeugdhulp. Dit staat volgende week gepland. Het draaiboek zal normaal gezien eind juni klaar zijn.

Er zijn al heel wat concrete stappen gezet in de gegevensuitwisseling met OCAD via de gegevensbank. Momenteel wordt werk gemaakt van een protocol en volgende week is er een interministeriële conferentie aan gewijd. Er vond reeds een interfederale interkabinettenwerkgroep plaats over het samenwerkingsakkoord betreffende de LIVC R. Voor de zomer zal een tweede interfederale interkabinettenwerkgroep plaatsvinden.

Wat de scope van dit actieplan betreft is het duidelijk dat het alle vormen van extremisme beoogt en dit op basis van de cijfers die worden aangereikt door de Staatsveiligheid en OCAD. Het klopt niet dat er slechts één vorm van extremisme bestreden wordt.

3.2. Antwoorden van minister Bart Somers

Minister *Bart Somers* stelt dat het opmaken van een dergelijk actieplan op basis van een ideologische vooringenomenheid een grote fout zou zijn. Hier worden vormen van geweld die slachtoffers maken, bestreden. Dat moet gedaan worden op basis van de insteek van de veiligheidsdiensten. Uit de cijfers blijkt een verschuiving en een verbreding. De maatschappelijke context bij de opmaak van het eerste actieplan in 2015 was helemaal anders. Er was toen een reële dreiging van salafistisch extremisme. Momenteel beschikt OCAD over nieuwe cijfers. 54 procent van de mensen die haat propageren, doen dat vanuit een islamitische benadering. Daar moet de meeste aandacht naar gaan. Er zijn ook 35 procent rechts-extremisten en 11 procent links-extremisten die haat prediken. Het zou fout zijn om niet op rechts-extremisme te focussen, alsook op die overige 11 procent. Wat betreft de potentiële gewelddadige extremisten is 63 procent islamitisch geïnspireerd, 28 procent rechts-extremistisch en 9 procent links-extremistisch. Vele acties zijn generiek gericht op alle drie de groepen.

Er moet opgelet worden dat dit plan niet geïnstrumentaliseerd wordt om overtuigingen waar men het niet mee eens is, te bestrijden. De uitdaging is goed definiëren wanneer iemand gewelddadig geradicaliseerd is. Dat is niet eenvoudig. OCAD schetst een continuüm van botsende meningen tot aan gewelddadige radicalisering. Maar niet elke botsing van ideeën is een voorbode van geweld. Als dat allemaal bestreden wordt, ontstaat een gedachtepolitie. Dat is niet wenselijk in een vrije samenleving. De uitdaging blijft te bepalen wanneer polarisatie toxisch wordt en de context schetst voor een lone wolf om politieke opposanten als vijanden te zien. Het blijft een moeilijke evenwichtsoefening die permanente aandacht vraagt van het beleid en het parlement. Vandaar de opvolging door het Vlaams Platform dat na twee jaar dit plan zal evalueren.

De aanpak bestaat uit drie luiken: het politioneel en justitieel luik, het preventieve luik en het brede samenlevingsbeleid, want als de polarisatie in de samenleving toeneemt, creëert men een toxische context die moeilijk beheersbaar is met preventieve maatregelen. Tijdens de coronacrisis werden alle stappen in een radicaliseringsproces gezet. Mensen werden geïsoleerd, in bubbels gestoken met sociale media als enig venster op de wereld. Op basis van de algoritmes komt men terecht in een groep van gelijkgezinden waar de hardste roepers de meeste aandacht krijgen en de debatten heel scherp verlopen. Dit gebeurt in een context waarin mensen heel veel ontnomen wordt. Dat is een ideale voedingsbodem voor radicalisering.

Het risico bij een breder beleid is dat alles geïnstrumentaliseerd wordt in functie van de strijd tegen radicalisering. Deze strijd mag niet het uitgangspunt zijn voor het beleid binnen al die domeinen. En toch moet op elk domein meegewerkt worden aan die strijd. Het gaat opnieuw over het zoeken naar het juiste evenwicht. Er is uiteraard een link tussen al die domeinen. In een samenleving waar welvaart gecreëerd wordt, is het moeilijker om mensen te rekruteren voor gewelddadig radicalisme. Een goede preventieve aanpak kan gewelddadige radicalisering tegen gaan. In de strijd tegen radicalisering online, is er nog veel werk. Daarvoor worden het kenniscentrum Mediawijs en wetenschappelijke instellingen ingeschakeld. Aangezien internationaal nog niet veel onderzoek voorhanden is, zal het nog zoeken zijn naar de passende aanpak. Hierbij komt de omstaander als actor in beeld. Die moet gewapend met kennis weerbaar worden zodat hij durft reageren.

Het Agentschap Integratie en Inburgering werkte een methodiek uit om lokale besturen bij te staan wanneer zij geconfronteerd worden met extreme polarisatie.

Vandaag worden mensen naar de Kazerne Dossin gestuurd in het kader van de probatieopschorting en het probatie-uitstel. Dat is geen wonderoplossing maar maakt toch een indruk op mensen.

Het Wij-Zij-Netwerk is een sterk netwerk met onder andere de federale politie. Minister van Binnenlandse Zaken Annelies Verlinden zal daarin verder investeren. Ook het Katholiek Onderwijs werkt mee evenals de VVSG. Elke actor heeft expertise in deze problematiek opgebouwd en is op zoek naar oplossingen. Via uitwisseling leren ze dezelfde taal spreken. Tussen 2019 en 2020 gaven ze een hele reeks vormingen in heel uiteenlopende sectoren over het detecteren van en omgaan met radicalisering.

Minister Bart Somers wil geen nieuwe structuren opzetten, want dat maakt het onbetaalbaar en zorgt voor overlapping. Iedereen draagt een stuk verantwoordelijkheid. Zo zullen de werknemers van de VDAB gevormd worden om te melden wanneer ze geconfronteerd worden met radicalisering. Dat zal een beperkte bijkomende opdracht zijn voor hen.

Structurele financiering is van belang mits volgende nuance. In een volatiele omgeving waarin zaken permanent in verandering zijn, is het belangrijk om projectmatig te werken, gekoppeld aan expertisedeling en netwerking. De gekozen projectmatige aanpak heeft een duurzaam karakter, zijnde drie jaar. Niet alles wat projectmatig gedaan wordt, moet structureel ingebed worden. Soms kunnen projecten op het einde afgerond worden of in een andere vorm verder gaan. De structurele onderbouw wordt voorzien door de algemene financiering. De voorziene middelen staan enkel ter beschikking van de lokale besturen. In de tweede oproep zal rekening gehouden worden met de bezorgdheden van kleine besturen.

De focus van het bijkomend onderzoek zal samen met de lokale besturen en het Agentschap Integratie en Inburgering bepaald worden. Zo worden de noden van onderuit meegegeven. Wat betreft het betrekken van het middenveld op de LIVC's zit men nu aan de tweede consultatieronde met socio-preventieve actoren en lokale besturen. Dat zou eind juni moeten afgerond zijn.

De screeningsdienst maakt deel uit van het decreet Lokale Geloofsgemeenschappen en richt zich daarom ook exclusief op die lokale geloofsgemeenschappen. Er wordt tegelijk voldoende aandacht besteed aan het betrekken van het middenveld via het Wij-Zij-Netwerk, Ceapire vzw en de samenwerking tussen lokale besturen en hun partners. Verder wordt een pool van experts uit het middenveld opgezet die lokale besturen kunnen ondersteunen.

Wat betreft de aanpak ten aanzien van minderjarigen zijn er enkele sporen opgenomen op het vlak van welzijn en onderwijs. Daarnaast speelt het lokale bestuur daar ook haar rol via het jeugdwerkbeleid. In deze aanpak is voorzichtigheid geboden. Jongeren die flirten met extreme ideeën moeten niet meteen gestigmatiseerd worden door hen in een traject te steken. Opnieuw speelt hier de evenwichtsoefening tussen contextualiseren en niet blind zijn voor wat er gebeurt. In de LIVC's slaagt men in het maken van die oefening.

Dit actieplan is er niet op gericht om legitieme politieke meningen te bestrijden maar om gewelddadige radicalisering tegen te gaan.

Het is aan het Vlaams Parlement om te beslissen hoe vaak het Vlaams Platform wordt uitgenodigd.

Minister Bart Somers deelt de schrik voor versnippering niet. Lokale besturen moeten aan maatwerk doen. Het is aan Vlaanderen om instrumenten en expertise aan te reiken. De extra middelen die naar de VVSG gaan, moeten ervoor zorgen dat de VVSG de backoffice wordt zodat zij de complexiteit helder kan maken voor alle lokale besturen.

Het Hannah Arendt Instituut is momenteel bezig met een aanbod voor de aanpak van onlineradicalisering voor volwassenen uit te werken. Er moet gekeken worden of Vlaanderen zich kan aansluiten op de Europese initiatieven wat betreft de aanpak op sociale media.

Chris JANSSENS,
voorzitter

Marino KEULEN
Jo BROUNS
Imade ANNOURI,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

ABB	Agentschap Binnenlands Bestuur
CAW	centrum algemeen welzijnswerk
Ceapire	Centrum voor Expertise en Advies inzake Preventie en Interventie met betrekking tot Radicalisme en Extremisme
CGG	centrum voor geestelijke gezondheidszorg
FOD	Federale Overheidsdienst
LIVC	lokale integrale veiligheidscel
LIVC R	lokale integrale veiligheidscel inzake radicalisme, extremisme en terrorisme
OCAD	Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
VVI	Vlaams Vredesinstituut
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
vzw	vereniging zonder winstoogmerk